

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вчена рада Факультету
економіки та управління
Протокол №3 від 17 квітня 2024 р.
Голова Вченої Ради
Алла ШЛАПАК

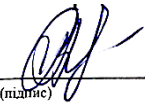
ПРОГРАМА

комплексного екзамену з дисциплін:

**«Економіка підприємства I, Економіка підприємства II,
Економічний аналіз, Економічна безпека»**

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	051.00.01 Економіка міста. Урбаністика

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри міжнародної економіки
Протокол № 4 від 01 квітня 2024 р.
Завідувач кафедри міжнародної економіки

(підпис)

А.В. Шлапак

Київ 2024

1. Пояснювальна записка

Програма комплексного екзамену з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека» (далі – Програма) є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою міжнародної економіки Факультету економіки та управління на основі ОПП «051.00.01 Економіка міста. Урбаністика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «051 Економіка» галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» відповідно до затвердженого навчального плану.

Комплексний екзамен з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека» проводиться за основними дисциплінами формування фахових компетентностей бакалавра з економіки.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів на завершальному етапі навчання.

Мета комплексного екзамену з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека» – отримання достовірних і об'єктивних результатів щодо якості засвоєння студентами програмного матеріалу, встановлення їх фактичної підготовки вимогам освітньої (кваліфікаційної) характеристики бакалавра спеціальності 051 Економіка.

2. Методика проведення і оцінювання результатів комплексного екзамену

Комплексний екзамен з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека» проводиться в комп'ютерному класі на засадах компетентнісного підходу в тестовій формі на базі освітньої платформи Moodle.

Тестовий контроль якості знань студентів є інноваційною технологією оцінки, оскільки підвищує продуктивність освітнього процесу, усуває вплив суб'єктивних факторів при оцінюванні знань та умінь студентів, підвищує рівень їх самоорганізації та відповідальність викладачів за якість організації навчального процесу.

Спеціально створена на кафедрі комісія, до складу якої входять провідні викладачі, розробляє тестові завдання, проводить оцінку відповідності завдань змісту та меті тестування.

Екзаменаційна комісія при проведенні тестування:

- здійснює контроль за організацією комп'ютерного тестування;
- фіксує порушення процедури тестування;
- консультує студентів про їх права та обов'язки, а також про порядок проведення тестування;

- контролює явку студентів на екзамен;
- фіксує результати тестування;
- оформляє протокол комплексного екзамену.

Процес тестування максимально стандартизується: усі інструкції до кожної форми тестових завдань наводяться однаково; система підрахунку балів є однаковою для усіх тестових завдань; усі завдання мають однаковий рівень складності.

Для проведення тестування використовується електронне середовище Університету, доступ до якого має кожен студент. Студент може використовувати в якості чернетки папір зі штампом Університету, який буде видано йому в комп'ютерному класі.

Кожному студенту за допомогою комп'ютерних засобів випадковим чином формується індивідуальний тест із 60 питань. Для відповіді на питання тесту студенту надається до 120 хвилин. Питання кожного з індивідуальних тестів складаються з 3 блоків:

- «Економіка підприємства I та Економіка підприємства II» - 20 питань;
- «Економічний аналіз» - 20 питань;
- «Економічна безпека» - 20 питань.

Загальна кількість питань в блоках, з яких випадковим чином формується індивідуальний тест, перевищує визначені значення не менше, ніж втричі.

В процесі складання комплексного екзамену студенти можуть користуватися навчальними програмами і, з дозволу комісії, довідковими та іншими необхідними посібниками.

Використання несанкціонованих джерел інформації не допускається. Забороняються розмови та вставання з місць. У разі виявлення членами екзаменаційної комісії факту використання несанкціонованих джерел інформації (шпаргалки, підручники, мобільні телефони, планшети, ноутбуки тощо), екзаменаційною комісією складається акт про використання студентом несанкціонованих джерел інформації, а студент видаляється з екзамену з оцінкою «FX».

Присутність сторонніх осіб в аудиторії, де приймається екзамен, без письмового розпорядження ректора Університету (проректора з навчальної роботи, декана факультету) не допускається. Сторонніми особами на екзамені вважаються всі, не включені до складу екзаменаційної комісії наказом ректора. Без письмового розпорядження на іспиті можуть бути присутніми ректор, проректор з навчальної роботи, декан факультету.

Результати складання комплексного екзамену з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека» визначаються за наведеними нижче шкалою і критеріями та оголошуються в день проведення іспиту після оформлення протоколу засідання Екзаменаційної комісії.

Шкала і критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально, тому за 60 тестових завдань студент може одержати максимально 60 балів, які потім переводяться з відповідним коефіцієнтом у 100-бальну оцінку.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») 1 бал виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка 0 балів;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на пропорційній основі. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

У разі проведення комплексного екзамену у дистанційному форматі, всі учасники (комісія, студенти) на протязі екзамену працюють з увімкненими фронтальними камерами.

3. Перелік тем до комплексного екзамену з дисциплін: «Економіка підприємства I, Економіка підприємства II, Економічний аналіз, Економічна безпека»

Економіка підприємства I

Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, функціонально-правовий статус його діяльності. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Ознаки та функції підприємства. Теорії підприємств: неокласична, інституціональна, еволюційна, підприємницька. Моделі підприємств: організаційна, виробничо-технічна, інформаційна, екологічна, соціальна, інноваційна.

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи, складові та функції підприємництва. Форми та види підприємництва. Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в підприємницькій діяльності. Міжнародне підприємництво. Моделі підприємницької діяльності.

Види підприємств, їх характеристика. Господарська діяльність та Підприємство як суб'єкт господарювання. Класифікація підприємств. Об'єднання підприємств. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств та організацій: мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

Макросередовище та мікросередовище: поняття й загальна характеристика. Ринкове середовище функціонування підприємств. (сутність, функції і типи). Ринок та ринкова інфраструктура.

Виробнича і загальна структура підприємства. Функції процесу управління. Сутність і особливості понять: управління; принципи управління; функції управління; організація мотивації. Методи управління та їх класифікація. Види управління. Організаційні структури управління підприємством.

Сутність та основні функції ринку. Суб'єкти і об'єкти ринкових відносин. Структура ринку та його види. Класифікація продукції. Показники обсягу продукції. Номенклатура і асортимент. Товарна, валова, реалізована і чиста продукція підприємства.

Сутність, види та етапи розробки товарної та цінової політики. Асортиментна політика. Ринкові методи ціноутворення. Методи ціноутворення. Матриця вибору цінових стратегій. Ціноутворення на підприємстві.

Сутність, типи і принципи прогнозування. Методи прогнозування. Сутність та принципи планування. Інформаційна база планування діяльності підприємства. Методи планування та прогнозування.

Сутність категорій: планування; стратегія; стратегічне планування; план розвитку підприємства; прогнозування; бізнес-план; стратегічні рішення; тактичне планування.

Планування виробничої програми. Основні показники виробничої програми.

Сутність категорій: виробнича програма; номенклатура; асортимент; натуральні та вартісні показники; обсяг виробництва продукції, товарна продукція, незавершене виробництво; оптимальна виробнича програма; виробнича потужність.

Продуктивність праці: поняття та види. Методи розрахунку продуктивності праці. Фактори підвищення продуктивності праці на підприємстві. Показники стану та руху персоналу на підприємстві.

Організація оплати праці на підприємстві. Форми і системи оплати праці.

Сутність категорій: трудові ресурси, персонал; категорії персоналу; професія; спеціальність; кваліфікація; структура; чисельність персоналу; кадрова політика; оцінка персоналу; продуктивність праці; трудомісткість.

Сутність інтелектуального капіталу. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Оцінка та шляхи підвищення ефективності використання інтелектуального капіталу підприємства.

Основний капітал, основні засоби підприємства: розрахунок амортизаційних відрахувань із застосуванням різних методів; визначення оцінки стану та показників використання основних засобів підприємства

Оборотні кошти підприємства: аналіз структури; розрахунок нормативів окремих елементів оборотних коштів; визначення необхідного розміру оборотних коштів за різних умов господарювання; розрахунок показників використання оборотних коштів підприємства

Сутність інвестицій. Капітал, реальні та фінансові інвестиції. Джерела фінансування інвестицій. Врахування фактору часу в інвестиційних розрахунках. Показники ефективності реальних та фінансових інвестицій.

Економіка підприємства II

Сутність поняття «інновація». Класифікація інновацій. Характеристика глобальних та локальних нововведень. Характеристика інноваційної діяльності підприємства. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Інноваційні процеси. Інноваційний продукт. Інноваційне підприємство. Функції та значення технополісу, технопарку та бізнес-інкубатора. Інноваційний проект. Економічна ефективність технічних і організаційних нововведень.

Поняття про виробничий процес та його складові. Організаційні типи виробництв. Три основні типи виробництва: одиничне, серійне, масове. Інфраструктура підприємства. Оцінка технічного рівня виробництва. Показники оцінки технічного рівня устаткування. Форми організації виробництва: концентрація (деконцентрація), спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія, диверсифікація. Виробнича потужність підприємства.

Матеріальне забезпечення виробництва. Технічне забезпечення виробництва. Служба матеріально-технічного постачання та її завдання. Складання матеріальних балансів. Оперативне управління виробничими процесами. Цілі та функції виробничої логістики. Основні положення логістичної концепції.

Поняття операційної діяльності підприємства. Операційні ресурси в загальній структурі виробничого підприємства. Операційний (виробничий) процес на підприємстві. Класифікація виробничих процесів. Принципи організації операційної (виробничої) діяльності. Виробничий цикл і заходи щодо його скорочення. Оцінка організаційного рівня виробництва.

Конкуренція та напрями її дослідження. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства та його основних конкурентів. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції (послуг). Конкурентоспроможність підприємства. Різновиди конкурентних стратегій. Стратегії конкурентної поведінки підприємств на ринку. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Поняття витрат та їх класифікація. Собівартість продукції (робіт, послуг). Кошторис витрат на виробництво. Калькулювання собівартості продукції. Методи калькулювання: нормативний, попередільний, позамовний, ABC-метод, «директ-костинг», «стандарт-костинг». Показники витратності виробництва. Резерви зниження витрат на підприємстві. Ціни на продукцію (роботи, послуги) підприємства. Прямі та непрямі податки.

Поняття економічної трансформації підприємства. Різновиди структурних змін та їх характеристика. Класифікація можливих структурних змін. Реструктуризація підприємств та її різновиди. Організаційно-економічний механізм реструктуризації. Кінцева мета трансформаційних перетворень.

Поняття про дохід і прибуток. Класифікація видів прибутку підприємств.

Методика визначення фінансового результату. Чинники впливу на величину прибутку. Показники ефективності діяльності підприємства. Показник рентабельності. Точка беззбитковості та запас фінансової міцності підприємства.

Інноваційна діяльність та її пріоритетні напрями. Сучасний стан інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах. Показники, які характеризують виробничий ефект від застосування інновації. Показники, що характеризують фінансову ефективність нововведень. Показники інвестиційної ефективності інновацій. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності.

Ефект і ефективність виробництва. Чинники зростання ефективності виробництва. Механізм підвищення ефективності функціонування підприємства. Система показників на основі методології Balanced Scorecard. Методика інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства. Конкурентоспроможність підприємства та методи її визначення. Основні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства: теорія порівняльних переваг; методи, побудовані на основі теорії ефективної конкуренції; методи, що побудовані на залежності конкурентоспроможності підприємства від якості продукції, або якості і ціни; матричні методи, побудовані на стадіях ЖЦТ; графічні методи. Резерви підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Розвиток підприємства та його основні форми. Моделі життєвих циклів і розвитку підприємств. Основні стадії процесу функціонування підприємства. Сучасні моделі розвитку підприємств у структурі стратегічного управління: структурно-ситуаційна модель, інноваційна модель, селекційна модель.

Характеристика сучасних умов бізнеса. Поняття про бізнес-моделювання. Основні компоненти бізнес-моделі підприємства. Відмінності бізнес-моделі від стратегії підприємства. Вибір між основними підходами до розвитку бізнесу. Основні типи бізнес-моделей підприємства. Характеристика 8-процесної бізнес-моделі.

Поняття та основні принципи циркулярної економіки. Ощадливе ставлення до ресурсів. Зміна споживацької поведінки. Зміни у технологіях виробництва. Поводження із відходами. Дослідження, які були проведені на вимогу Римського клубу, присвячені висвітленню переваг циркулярної економіки на сучасному етапі розвитку суспільства.

Економічна безпека підприємства та її цілі. Характеристика основних складових економічної безпеки. Зовнішні та внутрішні загрози. Напрями організації економічної безпеки на підприємстві. Функції служби безпеки підприємства. Інтегральний показник рівня економічної безпеки підприємства.

Економічний аналіз

Роль економічного аналізу в управлінні господарством та підвищенні ефективності виробництва. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки.

Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти та суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Умови, які сприяють розвитку аналізу на підприємствах. Використання в економічному аналізі системи коефіцієнтів.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація. Задачі економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню та контролю виробництва. Пошук і виявлення резервів, заходи для їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва.

Класифікація методів економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження. Деталізація звітних показників. Порівняння, його застосування в аналізі. Види порівнянь. Вимоги до забезпечення порівняльності даних. Використання моделювання в економічному аналізі. Балансові співставлення. Використання цього методу для перевірки узгодженості і достовірності звітних фактів. Використання балансових розрахунків для визначення розміру невідомих показників і чинників. Сальдовий прийом, можливості застосування його в аналізі. Статистичні методи, застосовувані в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі.

Прийоми групувань і вибірки. Динамічні ряди. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи. Економіко-математичні методи, застосовувані в економічному аналізі, їх класифікація.

Поняття інформація, ознаки оцінки якості інформації. Види економічної інформації. Особливості формальної та суттєвої перевірки інформації. Застосування систематичного, комбінованого та випадкового відбору для вибіркової оцінки отриманої інформації. Етапи аналітичного опрацювання інформації.

Вимоги, що висуваються до організації інформаційного забезпечення економічного аналізу. Текстова та безтекстова форми оформлення результатів економічного аналізу. Створення автоматизованого робочого місця аналітика та його роль при виконанні аналітичної роботи.

Джерела інформаційного забезпечення аналізу доходів і витрат підприємства. Головні завдання аналізу доходів і витрат. Класифікація та напрямки економічного аналізу доходів діяльності підприємства.

Класифікація та напрямки економічного аналізу витрат підприємства. Методика аналізу витрат на гривню товарної продукції. Методика визначення впливу структури і асортименту продукції, рівня витрат на окремі вироби, змін цін на матеріали, змін цін на продукцію на показник витрат на гривню товарної продукції.

Сутність рентабельності продукції. Основні завдання економічного аналізу рентабельності продукції. Джерела інформації. Підходи до оцінки прибутковості діяльності підприємства. Показники рентабельності, їх розрахунок та використання.

Залежність рентабельності окремих видів продукції від ціни реалізації та собівартості. Вплив факторів другого порядку на зміну рівня рентабельності.

Завдання аналізу рентабельності підприємства. Значення розрахунку показників рентабельності для оцінки ефективності діяльності підприємства. Джерела інформаційного забезпечення аналізу рентабельності. Показники рентабельності, що базуються на витратному, ресурсному підходах та прибутковості продажів.

Рентабельність підприємства як узагальнюючий показник. Методика факторного аналізу рентабельності підприємства через аналіз рентабельності власного капіталу.

Оцінка обсягу, структури і динаміки майна підприємства. Завдання і методика структурного аналізу активів підприємства. Завдання та основні напрями аналізу наявності, руху, ефективності використання основних фондів. Методика розрахунку показників руху, технічного стану, використання устаткування за часом, озброєності та ефективності використання основних фондів. Визначення чинників, що впливають на фондівіддачу.

Завдання та джерела інформації аналізу матеріальних ресурсів. Методика розрахунку показників ефективності використання матеріальних ресурсів. Загальні та специфічні показники характеристики матеріальних ресурсів. Фактори, що впливають на матеріаломісткість і матеріаловіддачу. Визначення впливу чинників на прибуток на гривню матеріальних витрат. Завдання та послідовність етапів аналізу дебіторської заборгованості. Методика розрахунку показників при проведенні аналізу дебіторської заборгованості.

Складові власного капіталу та пасивів підприємства. Завдання та джерела інформації аналізу власного капіталу підприємства. Аналіз структури власного капіталу. Методика аналізу оборотності власного капіталу. Показники рентабельності сукупного капіталу та рентабельності власного капіталу, їх взаємозв'язок. Розрахунок значення фінансового важеля.

Мета та задачі аналізу оборотності оборотних коштів та грошових потоків підприємства. Етапи аналізу руху грошових потоків підприємства. Джерела інформації оборотності оборотних коштів та грошових потоків. Методика розрахунку оборотності оборотних коштів (розрахунок показників оборотності, завантаження, тривалості обороту, вивільнення з обороту оборотних коштів).

Складові фінансових результатів підприємства. Задачі, етапи та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів. Організація аналізу фінансових результатів. Методика проведення аналізу фінансових результатів за видами діяльності підприємства. Чинники, що мають вплив на показники прибутку. Факторний аналіз показників валового прибутку та від реалізації продукції. Аналіз чистого прибутку та виявлення резервів його збільшення.

Організація і методика аналізу фінансового стану підприємства

Поняття фінансового стану підприємства, мета і завдання аналізу фінансового стану. Сутність основних підходів, що використовуються при аналізі фінансового стану. Інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства.

Завдання, особливості та етапи експрес-аналізу фінансового стану. Завдання, особливості та складові поглибленого аналізу фінансового стану. Порядок проведення та оцінки майнового потенціалу підприємства. Методика аналізу та оцінки ліквідності і платоспроможності. Методика аналізу і оцінки фінансової незалежності підприємства.

Сутність зовнішньоекономічної діяльності та її складові. Етапи, завдання, інформаційні джерела аналізу зовнішньоекономічних операцій. Використання якісних та кількісних показників при аналізі зовнішньоекономічних операцій. Методика аналізу зовнішньоекономічних контрактів за вартістю та кількістю експортних (імпортних) товарів, термінами та якістю поставок. Організація та методика аналізу структури

та динаміки експорту та імпорту (індекси вартості, цін, фізичного обсягу, кількості, структури). Проведення аналізу динаміки зовнішньоекономічних операцій.

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Напрями аналізу капіталовкладень. Чинники та їхній вплив на ефективність капіталовкладень. Методика оцінки ефективності інвестицій, розрахунок індексу рентабельності, рівня рентабельності інвестицій, майбутньої вартості інвестицій та дисконтування грошових надходжень.

Мета узагальнення та оцінки результатів аналізу. Оформлення у письмовому описовому вигляді узагальнення результатів економічного аналізу. Структура і зміст аналітичної записки. Зміст пояснювальної записки. Нетекстова форма оформлення результатів аналізу: аналітичні таблиці, схеми, діаграми, графіки. Класифікація аналітичних таблиць, їх форма і зміст. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією. Наказ як специфічна форма реалізації пропозицій та висновків аналізу.

Економічна безпека

Важливість питань організації економічної безпеки. Необхідність дослідження проблем безпеки. Можливість імплементації передового українського і зарубіжного досвіду гарантування безпеки. Переваги впровадження інструментів безпеки. Проблеми і перспективи гарантування економічної безпеки. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Мета і система цілей організації політики гарантування економічної безпеки.

Змістовні характеристики поняття національної безпеки. Її структура. Дослідження вчених з питань національної безпеки. Роль національної безпеки в системі розвитку держави. Змістовні характеристики поняття економічної безпеки, її функціональні і галузеві риси. Авторські тлумачення економічної безпеки. Теоретичні і практичні аспекти економічної безпеки. Сутність і структура економічної безпеки.

Поняття показника оцінки економічної безпеки, його різновиди. Порогові значення і їх змістовні риси. Коефіцієнти економічної безпеки. Принципи і підходи до побудови системи показників оцінки економічної безпеки. Авторські системи показників оцінки економічної безпеки.

Діагностика економічної безпеки і її особливості. Методи оцінки рівня економічної безпеки держави і регіонів. Ендогенний і екзогенний методи оцінки рівня економічної безпеки. Методика SWOT-аналізу.

Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки. Загальний економічний ландшафт політики безпеки. Основні процеси, що його формують. Періоди розвитку економіки України. Можливості зміни показників економічної безпеки. Вплив глобальних криз

щодо політики економічної безпеки. Проблемні ділянки гарантування економічної безпеки держави.

Компарація економічної безпеки України і країн ЄС. Сильні і слабкі сторони. Можливості корекції.

Зміст поняття енергетичної безпеки держави. Важливість енергетичної безпеки держави. Показники енергетичної безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки. Процеси, що впливають і формують рівень енергетичної безпеки держави. Базис для гарантування енергетичної безпеки. Енергетичний баланс. Зміни показників безпеки протягом періоду незалежності України.

Політика забезпечення енергетичної безпеки. Переваги і прорахунки. Інструменти підвищення рівня енергетичної безпеки держави. Досвід передових країн в галузі енергетичної безпеки. Можливості зеленої енергетики в питанні підвищення рівня енергетичної безпеки.

Суть поняття фінансової безпеки. Авторські підходи до розуміння. Складові фінансової безпеки держави. Показники безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки. Сучасний стан фінансової безпеки України. Базові макроекономічні показники і їх вплив щодо безпеки. Інфляція і зовнішній борг в системі безпеки. Вплив глобальних криз щодо рівня безпеки. Офшорні схеми і фінансова безпека. Просторові особливості гарантування фінансової безпеки.

Державна політика фінансової безпеки протягом років незалежності України, її особливості. Заходи і інструменти поліпшення рівня фінансової безпеки.

Змістовні характеристики інвестиційної безпеки держави. Тлумачення інвестиційної безпеки різними авторами. Елементи інвестиційної безпеки. Зв'язок безпеки з іншими складовими економічної безпеки. Показники безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки. Зміни показників безпеки протягом періоду незалежності України. Потенціал зростання іноземних інвестицій до України. Основні проблеми. Вплив глобальних криз щодо рівня безпеки. Регіональні особливості інвестиційної безпеки. Регіональні інвестиційні хвилі. Приклади діяльності іноземного капіталу в Україні.

Сильні і слабкі сторони політики забезпечення інвестиційної безпеки держави. Можливості поліпшення ситуації в галузі інвестиційної безпеки.

Зміст інтегральної оцінки економічної безпеки регіонів України. Групування регіонів України за рівнем економічної безпеки. Регіони-лідери і регіони-аутсайтери за рівнем економічної безпеки. Зв'язок економічного потенціалу регіону з рівнем економічної безпеки.

Система управління економічною безпекою держави і її особливості. Вплив зовнішнього середовища щодо системи управління. Принципи поліпшення роботи системи управління економічною безпекою. Важливість врахування ролі регіонів в політиці економічної безпеки.

Аналіз існуючих програмних документів в галузі економічної безпеки. Компліментарність позицій документу. Його зв'язок з іншими програмними документами. Мета і основні шляхи забезпечення економічної безпеки. Можливість зміни програмних позицій гарантування забезпечення безпеки.

Важливість моніторингу безпеки. Система державного моніторингу рівня економічної безпеки. Складові моніторингу безпеки. Траєкторія руху показника в системі моніторингу економічної безпеки. Зарубіжний досвід побудови системи моніторингу економічної безпеки.

Основні риси механізму гарантування безпеки. Мета діяльності організаційно-управлінських формувань по забезпеченню економічної безпеки. Роль центральних органів влади в побудові системи гарантування економічної безпеки. Роль регіональних структур в системі гарантування безпеки. Організаційний аспект дотримання економічної безпеки.

Міжнародний досвід забезпечення економічної безпеки. Політика забезпечення економічної безпеки і її особливості. Кращі практики державної політики в галузі безпеки. Інструменти гарантування економічної безпеки. Інституції, що працюють в сфері гарантування економічної безпеки.

Специфіка формування кризових явищ. Потенціал інструментів безпеки для подолання кризових явищ. Приклади діяльності окремих держав в умовах формування кризових явищ.

Рекомендована література

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. Ковальської Л.Л. та Кривов'язюка І.В. / Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. □ Х.: ХНАДУ, 2018. □ 292 с.
3. Гетьман О., Шаповал В. Економіка підприємства : Навч. посіб. / К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 488 с.
4. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.
5. Система економічної безпеки підприємств зв'язку: монографія. / О. О. Сосновська. – Київ: «Центр учбової літератури», 2019. – 440 с.
6. О. Кузьмін, В. Ортинський, Г. Козаченко, А. Дідик. Економічна безпека підприємства – Львів: Львівська політехніка, 2019. – 624 с.

7. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак [та ін.]; за ред. В. М. Микитюка. – Житомир: Рута, 2018. – 440 с.
8. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / А. В. Кулик. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. — 452 с. — Бібліогр.: с. 444–451.
9. Ю.О. Нестерчук Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / Київ: «Центр учбової літератури», 2020. – 272 с.
10. Мулик Т., Материнська О., Пльонсак О. Аналіз господарської діяльності / Київ: ЦУЛ, 2019. – 384 с.
11. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства – Київ: ЦУЛ, 2019. – 256 с.
12. Глобалізація та політика національної безпеки / за ред. Юхименка П.. - Київ: 2021.
13. Економічна безпека та конкурентоспроможність регіонів України : монографія / З. С. Варналій, Р. Р. Білик. – Чернівці : Технодрук. 2018.-454 с.

Електронні ресурси

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. № 611. URL: www.rada.gov.ua.
3. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org>.
7. Електронна бібліотека освітнього порталу. URL: <http://www.osvita.org.ua/library/>.
8. Історія Європейського Союзу. URL: <http://euinfo.tut.su/istoriya.htm>.
9. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
10. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
11. Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

12. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
13. Закон України “Про національну безпеку України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

Періодичні фахові видання:

1. Актуальні проблеми економіки
2. Баланс-Бюджет
3. Економіка України
4. Економіка, фінанси, право
5. Економіст
6. Регіональна економіка
7. Сталий розвиток економіки
8. Фінанси України